

TREBALLADORA

EDITORIAL

SUMARI

EDITORIAL: GLOBALITZEM ELS DRETS DE LES DONES 1

LA LLUITA PELS DRETS DE LES DONES: EL 8 DE MARÇ 2

ALGUNS COMENTARIS SOBRE GLOBALITZACIÓ I GÈNERE 4

LES MÚLTIPLES LLUITES DE LES DONES PALESTINES 7

Consell de redacció:
Secretaria de la Dona.

Cap de redacció:
Carme López.

Maquetació:
M&A CD-Book.

Fotografia:
Antonio Rosa

Correcció:
Servei Lingüístic CONC

Edita:
Secretaria de la DONA

Imprimeix:
L. Rosés. DL:B-9227/97
Publicació semestral

GLOBALITZEM ELS DRETS DE LES DONES

En aquests últims anys estem denunciant la globalització econòmica capitalista, que ha provocat importants diferències econòmiques, polítiques i socials entre les persones del planeta: els països més rics s'han fet més rics i els més pobres s'han fet més pobres. Però també dintre dels països més rics s'ha accentuat una distribució desigual de la renda que ha creat bosses de pobresa. Aquesta distribució desigual de la renda també té gènere: afecta més les dones, i ha fet empitjorar la seva situació en tots el països del món. Algunes dades ho demostren:

- Dels 6.000 milions de persones que viuen al món, 4.000 viuen a l'ombra de la pobresa relativa i 1.300 sota la pobresa absoluta, dels quals un 70 % són dones.
- Les dones aporten els 2/3 del treball desenvolupat en el planeta, guanyen 1/10 dels ingressos mundials i els pertany menys d'1/100 de la riquesa mundial.
- Segons dades de l'ONU, des del 1995 fins al 2000 han mort al món 80 milions de dones, per motius relacionats amb desigualtats existents en relació amb el gènere.

També en el països més desenvolupats, les polítiques liberals desreguladores del mercat de treball i la flexibilitat governada pel capital han provocat un increment de les desigualtats i han portat les dones a més precarietat en el treball, salaris més baixos, contractes a temps parcial, disminució dels subsidis d'atur i més dificultats per compaginar la vida professional i la quotidiana. La globalització ha empitjorat la distribució de la renda entre els homes i les dones i ha provocat la ja cone-

guda a "feminització de la pobresa". Com a conseqüència de la globalització es dona la migració de persones dels països més pobres als països més industrialitzats, i les dones immigrants són les més explotades laboralment i socialment.

Les retallades en les prestacions socials i la reducció dels estats al mínim fan que totes les polítiques que més beneficien, com són els serveis destinats a la cura de les persones i els ajuts familiars, desapareguin i que les dones tinguin més dificultats per harmonitzar la vida laboral amb la cura de les persones. Això suposa en alguns casos la seva expulsió del mercat de treball, i en altres casos, pitjors condicions de treball i de vida. La retallada d'ingressos de les famílies també té unes conseqüències clares contra les dones, ja que suposa un increment del treball domèstic.

Aquest 8 de Març volem denunciar els efectes de la globalització capitalista sobre les dones, amb el nostre compromís de canviar aquesta situació, unint-nos a la lluita comuna de milers de dones i homes d'arreu del planeta.

Mercè Civit
Secretaria de la Dona
Comissió Obrera Nacional de Catalunya

LA LLUITA PELS DRETS DE LES DONES: EL 8 DE MARÇ

EL MITE DEL 8 DE MARÇ

El naixement del Dia Internacional de la Dona, al contrari del que es creia, no radica en un esdeveniment aïllat, sinó que ha de situar-se en un context històric i ideològic molt més ampli.

Davant la necessitat d'existència documentada d'un fet que motivés la celebració del Dia Internacional de la Dona, ens trobem amb un relat que ha arribat a ser un mite, i del qual l'única constància que hi ha és la transmissió que se'n fa d'una generació a l'altra.

Segons la història espanyola, el 8 de Març es vincula a l'incendi ocorregut en aquella data de l'any 1908 a la fàbrica tèxtil Cotton, de Nova York, provocat pel mateix empresari a causa d'unes obreres que s'havien declarat en vaga i estaven tancades a l'empresa. Per fer trontollar aquesta teoria, n'hi ha prou de mirar el calendari: el 8 de març de 1908 era diumenge, un dia estrany per declarar-se en vaga perquè no perjudica gaire l'empresari. Però sí que és cert que hi va haver un incendi a la fàbrica Triangle Shirtwaist Company, en què van morir moltes dones, la majoria noies immigrants d'entre 17 i 24 anys; no va ser, però, el 8 de març de 1908, sinó el 25 de març de 1911, dies després, doncs, de la primera celebració del Dia Internacional de la Dona.

Segons la història nord-americana, es vincula l'origen del 8 de Març a una manifestació de treballadores del sector tèxtil a la ciutat de Nova York, on

demanaven millores laborals, que, segons unes versions, va tenir lloc el 8 de març de 1857, i, segons unes altres, el mateix dia de 1908. Aquesta manifestació, encara que va tenir lloc, no va ser ni el 8 de març de 1857, ni el 8 de març de 1908, com se sol aduir. Va ser el 27 de setembre de 1909, quan els treballadors i treballadores del sector tèxtil van fer una vaga de tretze setmanes (fins al 15 de febrer de 1910) en demanda de

millores laborals. Per tant, s'ha de dir que aquest fet tampoc no va ser l'origen de la celebració del 8 de Març.

Les historiadores Liliane Kandel i François Picq afirmen que el mite que situa la manifestació a l'any 1857 va ser creat el 1955, per eliminar el caràcter comunista que més tard va adquirir el Dia Internacional de la Dona.

ORÍGENS DEL 8 DE MARÇ

Als Estats Units, l'any 1903, les dones sindicalistes i les de professions liberals, alhora que feien campanya pel dret al sufragi, van aconseguir organitzar les treballadores al voltant dels seus drets polítics i econòmics. Aquells anys van ser tristos i amargs per a moltes dones, que subsistien amb condicions de treball terribles i en unes llars caracteritzades per la pobresa i sovint per la violència.

El 1909, el darrer diumenge de febrer, als Estats Units, uns mesos abans que les treballadores del tèxtil de Nova York comencessin la seva vaga, les dones socialistes pro-

clamaven el primer dia de la dona, Woman's Day, amb grans manifestacions, en què reivindicaven els seus drets polítics i econòmics.

L'any següent, i també el darrer diumenge de febrer, torna a celebrar-se el Woman's Day, amb objectius, però, més definits.

D'una banda es volia despertar la consciència de les classes obreres i fer evidents les condicions de semiesclavitud econòmica en què vivien les dones, i, de l'altra, fer créixer l'interès en el Partit Socialista Americà, que deia que era l'únic que defensava la igualtat econòmica i social d'homes i dones. La celebració més important va tenir lloc a Nova York, ja que van ser les vaguistes del tèxtil les que van assistir a l'acte. Això ens permet dir que

l'origen del Dia Internacional de la Dona no està en cap manifestació d'obreres, sinó que van ser les treballadores que havien acabat la vaga dotze dies abans les que van assistir als actes celebrats per les socialistes en defensa del vot per a les dones. Atès que la reivindicació que justificava la celebració del Woman's Day era el dret de vot per a les dones, a les obreres els era més fàcil identificar-se amb les sufragistes que amb els homes de la seva mateixa classe social.

El Woman's Day va sortir molt enfortit del congrés del Partit, el 1910, ja que es va aprovar reservar el darrer diumenge de cada mes de febrer per a la reivindicació del sufragi femení, alhora que també es va aprovar recomanar a les delegades que assistirien a la II Conferència Internacional de Dones Socialistes de Copenhaguen, que s'havia de celebrar aquell mateix any, que hi traslladessin la proposta aprovada.

Així, durant la segona Conferència Internacional de Dones Socialistes es va adoptar la commemoració d'una jornada especial de mobilització, consagrada prioritàriament a la lluita pel dret de vot de les dones. Va ser la militant socialista Clara Zetkin qui va presentar la proposta, que tenia un canvi significatiu, ja que, si bé les americanes havien començat a celebrar oficialment una festivitat dedicada a la dona l'any anterior i parlaven del Woman's Day (Dia de la Dona), Clara Zetkin l'anomenava ja Women's Day (Dia de les Dones), fet que estava lligat al caràcter internacional que la data adquiriria a partir de llavors. La data escollida per a la primera celebració va ser el 19 de març, molt significativa per al moviment obrer alemany, ja que va ser un 19 de març de l'any 1848 que Guillem de Prússia va reconèixer la força del poble armat i va fer promeses com el reconeixement del dret de vot de les dones, promeses que finalment no van ser complertes.

La celebració va ser seguida a Àustria, Dinamarca, Suècia i altres països europeus a part, evidentment,

d'Alemanya. De tota manera, en els primers anys, el Dia Internacional de la Dona es celebrava en dates diferents segons els països. A Suècia, per exemple, la primera vegada van fer coincidir la data amb l'1 de Maig i l'any següent amb el 12 del mateix mes.

L'any 1913 les socialistes alemanyes van haver de convèncer els seus companys per poder-lo celebrar, ja que, adduint la poca assistència de públic als actes de l'any anterior, eren reticents a celebrar-lo. Es basaven en aquesta excusa per eliminar una celebració en què les dones demostraven la seva independència i proposaven l'organització de mítings per causes específiques i necessàries. Malgrat tot, Clara Zetkin i Luise Zietz van unir esforços i van aconseguir celebrar el Dia Internacional de la Dona el 2 de març, el mateix dia que s'havia escollit a Rússia.

L'any 1914, a proposta de les alemanyes, el Dia Internacional de la Dona es va celebrar per primera vegada el 8 de març a Alemanya, Suècia i Rússia. Només hi ha una autora que es va atrevir a justificar l'elecció d'aquesta data, Renée Côté, que apuntava com a explicació el fet que el mes de març ja

estava carregat de contingut revolucionari, però no donava més dades sòlides de per què va ser aquest dia i no un altre.

La celebració d'aquest dia no es troba a Rússia fins el 23 de febrer, 8 de març del calendari occidental, de 1913; van animar les obreres a organitzar manifestacions per protestar per la falta de drets polítics i econòmics.

També la Revolució Russa de 1917 va tenir gran influència en el Dia Internacional de la Dona. L'amotinament de les dones russes, el 23 de febrer de 1917, degut a la falta d'aliments, donaria inici al procés revolucionari que acabaria a l'octubre d'aquell any. Els esdeveniments d'aquell 8 de març són importants no només perquè van donar origen a la revolució i van ser protagonitzats per dones, sinó també perquè, segons tots els indicis, aquests successos van ser els que

van fer que el Dia Internacional de la Dona es passés a celebrar, sense més canvis fins ara, el 8 de març.

Malgrat l'esclat de la II Guerra Mundial, el Dia Internacional de la Dona es va seguir celebrant, donant un altre caire a la celebració. L'any 1944, en l'acte que va tenir lloc a Londres, es va configurar al voltant de la pau. L'any següent, també a Londres, s'impulsava la necessitat d'elaborar una carta en què s'inclouessin els drets polítics, socials, econòmics i educacionals de les dones, proposta que es va dedicar a promoure una comissió creada per les Nacions Unides.

No deixa de ser curiós que les Nacions Unides, en la versió dels fets que van oferir en ocasió de l'Any Internacional de la Dona (1975), no esmenti en cap moment els fets viscuts a Rússia el 1917.

Dos anys després, l'any 1977, les Nacions Unides van adoptar una resolució que convidava tots els països a consagrar un dia a la celebració dels drets de les dones i de la pau internacional. El 8 de Març va esdevenir aquest dia de reconeixement.

ALGUNS COMENTARIS SOBRE GLOBALITZACIÓ I GÈNERE

Es parla molt de globalització, però poc dels seus impactes específics sobre la condició de les dones treballadores i assalariades. Tanmateix, la globalització, en si mateixa discriminatòria i marginadora, empitjora la situació relativa de les dones a tots els països del món.

La mundialització o globalització és la forma actual que ha pres el capitalisme dels nostres dies, amb el predomini de les institucions financeres i les noves tecnologies. Si ja el capitalisme, des dels seus orígens, ha estat parcial i discriminador per a les dones i les seves diverses activitats, no cal esperar en la globalització una millora relativa. Ben al contrari, són nombrosos els estudis que demostren, amb tot rigor i serietat, com ha empitjorat la situació de les dones de tot el planeta amb les noves condicions econòmiques i laborals.

L'economia de la globalització nega el necessari protagonisme de les persones. Es parla de les

oscil·lacions de la Borsa, les inversions de les grans empreses, fluxos monetaris, taxes d'inflació i tipus de canvi, però sembla que res de tot això tingui a veure amb el dret de totes les persones en edat de treballar a una feina digna i estable, o a cobrar un subsidi suficient en cas d'atur. I sobretot a unes condicions de vida que permetin el ple desenvolupament de la personalitat, a un temps de lleure reparador i culturalment ric, i a l'harmonització de la vida quotidiana amb la recuperació visible i reconeguda de les tasques no mercantilitzades i amb una millor distribució de les activitats de la llar entre tots els que hi conviuen.

La globalització: ha empitjorat la dis-

tribució de la renda entre homes i dones fins al punt que ja és reconegut, sobretot a les grans ciutats, el que es coneix com a "feminització de la pobresa"; ha consagrat la duplicació de la doble jornada per a les dones que intenten fer compatible el treball remunerat i el no remunerat; ha intentat "vendre" com la millor solució el treball parcial per a les dones, que implica, juntament amb la servitud del treball assalariat, la burla d'uns ingressos insuficients per a una vida autònoma; i en consagrar com a béns econòmics suprems els "comercialitzables" enfront dels béns i serveis públics i col·lectius, ha deixat sense feina moltes dones que treballaven en el sector públic i que han contribuït així també, amb el seu sacrifici cívic i personal, al suprem objectiu del dèficit zero!

Sota la coartada de la globalització, ha esdevingut un fet comú que els salaris més baixos de cada país els cobrin les dones d'aquests països, i els salaris més baixos del món els cobrin les dones dels països més pobres. Això, per no parlar de les penoses condicions laborals de les empreses que, molt atentes als dissenys de la globalització, produeixen exclusivament per exportar des de les zones franques dels països aixafats pel deute, sense normatives laborals ni drets sindicals de cap mena.

En els darrers anys s'ha constatat que quan les dones han començat a ser majoria en determinades professions —o en segments determinats— els sous han baixat i s'han incrementat substancialment els beneficis empresarials. Igualment simptomàtica és la feminització del teletreball, que, en el cas de les dones, ha fet simultani el treball domèstic i de cura amb el remunerat... L'increment dels riscos, de la inseguretat, de la jornada laboral, la impossibilitat d'assegurar que no hi participen nenes i nens, en resum, l'increment de l'explotació i el deteriorament de la vida quotidiana i familiar també és una característica laboral de la globalització.

La globalització neix en el context de la desaparició de la "competència entre blocs", crisi del deute extern de molts països en vies de desenvolupament, imposició de les polítiques neoliberals que prioritzen el creixement a qualsevol preu fins a la crisi ecològica més greu viscuda fins ara. Es dona prioritat a la producció de béns "comercialitzables" davant els béns i serveis públics que són, a la vegada, conquestes de ciutadania i també elements fonamen-

tals per pal·liar la desintegració social i la desestructuració de la convivència.

L'ideari polític neoliberal dona suport a "l'Estat de mínims" que retalla ocupació en el sector públic, privatitza empreses i serveis, i amenaça la sanitat i l'ensenyament públics i de qualitat. Però aquestes mesures restrictives també tenen un impacte diferenciat per gènere. La dificultat per trobar una nova ocupació és superior en el cas de les dones, especialment a partir d'una determinada edat.

De manera simultània, les polítiques que més retallades han sofert en els països industrialitzats que s'han "convertit" al neoliberalisme han estat precisament les que es van qualificar "d'amigues de les dones", que representen un increment important del treball domèstic en hores d'atenció i cura "privatitzades" perquè volen mantenir la qualitat de vida dels membres de la llar invertint més temps en la transformació de productes menys elaborats i per tant de preu més baix.

Les pautes de restricció del consum derivades de la disminució del poder adquisitiu afecten principalment les dones, restringeixen el seu temps i contribueixen a desanimar-les per entrar en el mercat de treball remunerat, especialment a temps complet. El fet que la dona acudeixi a treballs parcials com a complement de la renda familiar subordina explícitament el sou de la dona, condiciona el seu treball fora de la llar a "contingències" econòmiques al marge de la seva pròpia llibertat o voluntat i la condemna a la dependència econòmica, ja que la remuneració que percep està per sota del que cal per a una vida independent... i més si ha de tenir cura d'un o més fills o filles.

L'impacte de la globalització sobre dones de països concrets ha arribat a punts dramàtics.

Segons l'informe de les Nacions Unides de 1995 Les dones del món, "el model esperat de mortalitat infantil (entre 1 i 4 anys) a partir del que es pot observar en els països desenvo-

lupats, és també un model de menor mortalitat per a les nenes que per als nens –sobre unes 8 nenes per 10 nens en cada grup d'edat, o sia, un índex de 0,8. Tanmateix, en 17 dels 38 països en vies de desenvolupament on hi ha dades disponibles, aquestes dades ens diuen el contrari: hi ha una mortalitat més alta de les nenes. Especialment els índexs més alts es donen en el nord-est del Brasil, Camerun i Togo (1,2), Egipte (1,4) i Pakistan (1,6)". La discriminació representa la desaparició de més d'un milió de dones del món.

Per la seva banda, el premi Nobel d'economia Amartya Sen, basant-se en la proporció entre homes i dones vius de 106 dones per 100 homes on les atencions a les persones dels dos sexes són més igualitàries, va calcular que a la Xina les dones que es podrien considerar "desaparegudes" arribarien a ser 49 milions, i per al conjunt d'Àsia meridional, suboriental i occidental i d'Àfrica septentrional les dones "desaparegudes" arriben als 100 milions.

Com es deia en la Conferència Internacional sobre Població i Desenvolupament del Caire de 1994, "les pràctiques de selecció prenatal del sexe i les altes taxes de mortalitat de les nenes suggereixen que la preferència pel fill mascle està retallant l'accés de les nenes a l'alimentació, l'educació i serveis de salut, així com a drets d'herència equitatius."

Però tampoc les mares s'escapen de la depredació: la mortalitat materna és dotze vegades més alta en els països del Sud que en els del Nord. Igualment, s'ha pogut demostrar la correlació existent entre la mutilació dels genitals femenins i la difusió d'infeccions i altres malalties. Per exemple, un estudi fet a 300 dones mogadishu va demostrar que el 40 % d'aquestes dones tenien complicacions de salut a llarg termini.

L'increment de la pobresa i la disminució de dones en les poblacions adultes de certes regions està provocant que en regions on era pràctica comuna i acceptada la poligàmia s'hi estengui ara la poliàndria, amb el corresponent augment de la càrrega de treball i explotació sexual i domèstica de les dones.

A manera de punt i seguit

Queden molts elements per denunciar i quantificar, com són: les característiques

que ha pres l'emigració en els darrers anys, amb l'augment considerable de les dones; la prostitució, que també ha "globalitzat" les màfies de tràfic de blanques; la pèrdua d'accés a la propietat de les dones en països pobres.

Però les dones no es rendeixen i fan front com poden a la depredació capitalista: com el moviment xipko del Nepal, amb la lluita de les dones abraçades als arbres per evitar la deforestació de la seva terra, amb les cooperatives de dones africanes per aconseguir una agricultura de subsistència i amb la seva resistència a l'Índia davant les multinacionals japoneses i dels USA que s'apoderen dels coneixements tradicionals, com explica Vandana Shiva.

La riquesa de respostes ha fet que els moviments feministes occiden-

tals s'hagin vist en la necessitat de replantejar-se i obrir alguns dels seus esquemes per la manera com condueixen la seva lluita emancipadora dones d'altres cultures, de la mateixa manera com les perspectives ecològiques s'estan enriquint amb les aportacions ecofeministes. Tanmateix, un dels punts de confluència més destacats és la crítica del creixement econòmic a qualsevol preu tal com preconitzen les doctrines de la globalització, l'engany i la parcialització de la seva mesura en el PIB, que ignora la imprescindible aportació de tots els treballs no mercantils i l'impacte del model depredador sobre la naturalesa, i el seu el cost en coacció, marginació, desesperança i fins i tot vides humanes.

Àngels Martínez i Castells

LES MÚLTIPLES LLUITES DE LES DONES PALESTINES

El principal problema que actualment, i des de fa més de 50 anys, afecta les dones palestines és el de la supervivència i de la lluita quotidiana contra l'ocupació militar sionista, les guerres i la violència que l'estat d'Israel exerceix amb tots els mitjans.

Més enllà de la satisfacció de les necessitats més urgents generades per aquesta situació de conflicte permanent, entre les dones palestines apareix el dilema entre la voluntat de prioritzar la lluita per la defensa dels propis drets i l'exigència de la supeditació de la necessitat (que també és la seva voluntat, en aquest cas) de lluitar prioritàriament com a pertanyents al poble palestí en la seva lluita per l'alliberament nacional, deixant en un segon pla el plantejament de gènere.

La integració i la participació activa en la lluita contra l'ocupació sionista és un tema completament assumit per part de les dones. Però també és cert que no volen haver d'escollir entre això i la implicació personal, en tots als àmbits, per a la millora de les seves condicions dins de la pròpia societat.

La lluita nacional, d'altra banda, ha ofert l'ocasió a les dones d'assumir funcions i decisions normalment masculines, encara que aquest petit canvi en els rols assignats als homes i a les dones no ha portat a una transformació formal i reconeguda de la tradicional i acceptada separació d'aquests dins de l'àmbit domèstic, de l'educació i del món del treball. Situació, aquesta, molt allunyada de la visió que ofereixen els mitjans de comunicació, que només ens ensenyen imatges de dones plorant els seus familiars i desesperades per les pèrdues i els dols.

La igualtat entre els homes i les dones respecte al gaudiment dels drets és només defensada sobre el paper per l'Autonomia Palestina, que no obstant la seva laïcitat i les seves posicions polítiques molt progressistes, fa concessions als grups islamistes més radicals en qüestions de "moral" i intervenció social més directa (educació, sanitat, etc.). Això està passant sobretot a

Què vol dir ser dona a Palestina? Probablement el mateix que a molts més llocs, però, sens dubte, amb unes connotacions diferents, contradictòries i intrínsecament lligades amb l'específica condició històrica del seu poble i el seu gènere.

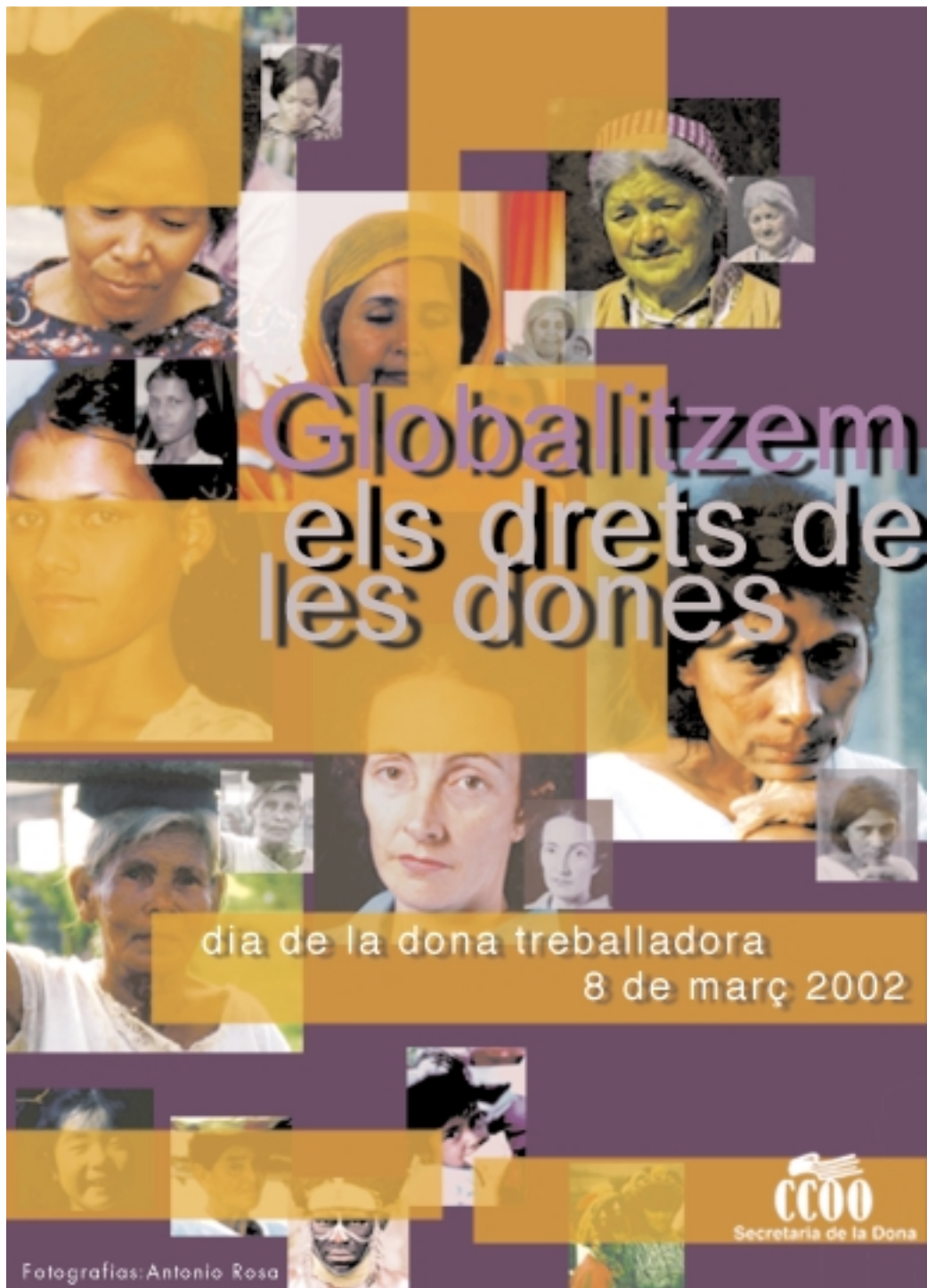

la zona de Gaza, on les condicions de vida de la població són més difícils i el nivell de pobresa, pel tancament dels territoris ocupats, és més alt.

Els moviments feministes palestins estan treballant en la definició i proposta de redacció de l'estatut personal, exigint garanties d'igualtat de condicions a través del codi civil, encara inexistent, o a través d'una interpretació més oberta de la xària (la llei islàmica).

A més, no es pot oblidar el protagonisme essencial assumit per les dones en la construcció del procés de pau a Palestina. Una de les organitzacions pacifistes més importants d'aquests escenaris és l'anomenada "Dones de negre". Aquest moviment es manifesta públicament cada vegada que es produeix un acte violent des de qual-sevol de les dues parts en conflicte i en què conviuen dones palestines i israelites que arriben a arrisquen les seves vides cada dia lluitant i demanant una pau amb justícia. Justícia que preveu, segons les mateixes paraules d'una dona israelita (el missatge té més valor si es té en compte el missatge), que "no hi pot haver pau aquí mentre la població palestina no tingui l'autodeterminació del seu territori; és l'única pau justa i l'única manera d'obtenir la pau."

Michela Albarello

ASSEMBLEA

Dia 8 de Març a les 10 h.
Sala d'Actes de la CONC
Via Laietana, 16
Barcelona

TARDA DE TEATRE

Monòlegs a càrrec d'Atressí T de
CCOO
Dia 20 de març a les 19 hores
Sala d'Actes de la CONC
Via Laietana, 16
Barcelona

CONCENTRACIÓ

Dia 8 de Març (en acabar l'Assemblea)

Manifestació fins a la Delegació del Govern